

Lilla orkidéresan 3 juli 2016

Så var det då dags igen för en orkidéresa, den tionde i föreningens regi! Den 19 juni 1994 anordnade vi den allra första. Målet var och är att försöka visa så många olika orkidéarter som möjligt på en dag. Under våra vanliga exkursioner finns det alltid deltagare med ett särskilt intresse för den växtfamiljen och vi får ofta frågor om var man kan hitta Gotlands alla arter. Det här fick då bli ett sätt att tillgodose det intresset. Vi har genomfört de här bussresorna under olika tidpunkter, som tidigast den 6 juni och som senast den 9 juli. Vi har också geografiskt försökt variera oss genom att besöka olika delar av ön. Ett av åren (2006) tröttnade vi på konceptet och kallade det för en ängsresa i stället, men det blev ändå stort fokus runt vita krutbrännare *Neotinea ustulata* och grönkullor *Coeloglossum viride* så nästa gång blev det en orkidéresa igen! Under de här åren har vi kunnat visa Gotlands samtliga aktuella arter (skogsfru *Epipogium aphyllum* är förmodligen utgången) utom gotlandsnycklar *Dactylorhiza majalis* ssp. *elatior* som tillkommit under senare år. Vi har också sett flera olika hybrider, underarter, varieteter och diverse färgformer av många arter. År 2011 hade vi en resa norrut på ön men därefter har det varit ett uppehåll på grund av intensivt floraskrivande.

I år var vi 48 medlemmar som steg på bussen (och i två följevilar). Alla som ville fick en art- och lokallista där man kunde kryssa och anteckna under dagen. Vädret var så gott som perfekt för den här aktiviteten. Växlande molnighet, lite vind och inte för varmt.

Första stoppet blev Gnisvärd. Vi körde in Släktäktsvägen och parkerade nära stranden. Direkt fick vi resans första art som blev **purpurknipprot** *Epipactis atrorubens*. De växte överallt i dynområdet, några för sig själva men flera i kraftfulla grupper. I smågrupper fick sedan alla deltagare försiktigt kliva ner i en sandgrop vid några tallar. På gropens botten växte tio exemplar av **kal knipprot** *E. phyllanthes*. Ett par av dem var riktigt höga och såg friska och ljusgröna ut. Ingen blommade förstås ännu men de hade välutvecklade knoppar (kala!). På kanten av gropen stod några **grönvita nattviol** *Platanthera chlorantha* i fin form. När alla fått se och fotografera tog vi en förmiddagsfika bland alla purpurknipprotterna.

Stopp nummer två var inte långt borta. I den sydligaste delen av Tofta södra, strandnära, finns en gammal grusgrop som inte använts på mycket länge. Botten är nästan helt täckt av backtimjan och i kanterna står några buskar och träd. Vi lyckades se en enda blomma kvar på en grupp **johannesnycklar** *Orchis militaris*, alla andra var överblommade detta speciella torrår då alla försommarter har blommat så tidigt och snabbt. De första **salepsrötterna** *Anacamptis pyramidalis* visade sig. I den östra kanten av gropen var de mycket rikliga och varierade i färg och storlek. En salepsrot hade blommorna samlade i ett anslående cylinderformat långt ax och färgen var mörkt röd. Söder om gropen letade vi fram **honungsblomster** *Herminium monorchis*. Många växte i högt gräs och var svåra att få syn på. Ett par dagar innan hade vi i alla fall räknat till 50 exemplar.

Så här års är det några arter som bara måste komma med. **Kärnycklar** *Anacamptis palustris* är en av dem. Ingen annanstans i Sverige kan man se dessa enastående vackra orkidéer. Vi körde därför till Krakvät i Hablingbo, som också blev den sydligaste lokalen i dag. Här i

kanten runt lite ag kunde vi fotografera och njuta av åtskilliga kärnycklar, de flesta på topp. Ett par dagar innan hade vi räknat till 102 stycken. Här blomnade också **vanlig brudsporre** *Gymnadenia conopsea ssp. conopsea* och **praktsporre** *G. conopsea ssp. densiflora*. Den senare hade precis börjat slå ut och gav redan skäl för namnet. **Äkta ängsnycklar** *Dactylorhiza incarnata var. incarnata*, mer eller mindre överblommade, fanns också förstås, liksom en sagolik mängd **kärrknipprot** *Epipactis palustris* som en bård runt hela väten. Några passade på att besöka en betesmark intill där det växte **honungsblomster**.

Nu började vi bli riktigt hungriga. Det fanns frukt i bussen och det hade strykande åtgång för ännu fick vi inte plocka fram matsäcken. Här längs de smala vägarna i Hablingbo var det svårt för bussen att hitta parkeringsplats så vi satte fart norrut mot Klinteberget. På platån fanns det gott om bänkar och bord. När alla ätit och försäljning av florer och tröjor avslutats så gick vi ner via trapporna till stigen genom bokskogen. Ett stort bestånd med **nästrot** *Neottia nidus-avis* imponerade. De var ännu fräscha under trädens skugga. **Stor skogslilja** *Cephalanthera damasonium* blommar ju i början på juni och vi fick bara se dem i frukt -men de var många. I stället fick vi njuta av den **röda skogsliljan** *C. rubra* som verkar ha ökat under senare år. Några individer var helt bleka med vita blommor. De fanns på samma plats i fjol också. Två **skogsknipprötter** *Epipactis helleborine* fick vi också på listan innan bussen hämtade upp oss där stigen mynnar öster om berget.

Dagen sista lokal fick bli Mallgårds källmyr, ett säkert kort när det gäller. Konstigt nog såg vi inte skymten av något russ men spåren av dem var i alla fall många. Tyvärr kunde bussen inte köra ner oss en bit på vägen på grund av en elledning som satt spänd mellan två träd och bussen var för hög för att ta sig under. När vi genade ner mot det öppna området passerade vi några mycket överblommade **Sankt Pers nycklar** *Orchis mascula* (men de räknas också). **Sumpnycklar** *Dactylorhiza majalis ssp. lapponica* lyste vackert i källmyren. Några **tvåblad** stod skuggigare. Här fanns också **äkta ängsnycklar**, **vanlig brudsporre** och **kärrknipprot**. **Skogsnycklar** *Dactylorhiza maculata ssp. fuchsii* växte på flera ställen och vissa var mer lika **Jungfru Marie nycklar** *D. maculata ssp. maculata* men kanske inte helt övertygande. Som tur var hade några **luktsporrar** *Gymnadenia odoratissima* precis börjat slå ut sina väldoftande blommor. Några kärnliljor *Tofieldia calyclata* var förvillande lika honungsblomster. En blodnyckel som vi sett under rekognosceringen var nu puts väck. **Skogsnattviol** *Platanthera bifolia ssp. latiflora* är vanlig på Gotland men här fick vi leta innan vi stötte på en vissnen. Några **vaxnycklar** *Dactylorhiza incarnata var. ochroleuca* hade också passerat bäst före-datum men de ska också med! Som avslutande art visade sig några fullt fräscha **flugblomster** *Ophrys insectifera* för oss.

Vandringen tillbaka till bussen blev lite längre än vi räknat med så det blev inga hybridnycklar (ev. baltnycklar *Dactylorhiza majalis ssp. baltica*?) på Visborgsslätt. De får kanske komma med nästa gång?